

UIT DE SCHRIFT.

De naam zijner moeder.

In het achttiende jaar nu des konings Jerobeam, des zoons Nebats, werd Abiam koning over Juda. Hij regeerde drie jaren te Jeruzalem; en de naam zijner moeder was Maacha, eene dochter Abimaleus. En hij wandelde in alle de zonden zijns Vaders.

1 Kon. 15. 1, 2.

Het Woord des Heeren wil niet vluchtig en oppervlakkig gelezen zijn. Wie het doorbladert en haastig leest, ziet de schoonheid niet van dat Woord. Men kan een Rembrandt in een Museum niet even in het voorbijgaan bezien.

Vandaar mee, dat voor zoovele menschen heden dat Woord niets of niet veel zegt. Omdat ze ook geen tijd hebben, naar dat Woord te luisteren. Onze tijd kan alleen lezen wat in een kort oogenblik zonder al te veel inspanning haastig kan worden doorgejaagd. Zooals men een krant leest. Haastend er uit nemend, wat interesseert.

Maar het Woord des Heeren wil doorzocht zijn en doordacht zooals men een kostbaar stuk bedachtzaam doorleest, met den vinger er bij. Dan gaan de schoonheden, als de Geest des Heeren er het oog der ziel voor ontsluit, open in lichtende en stralende heerlijkheid.

Bij de vermelding van Abiams regeering staat een eigenaardige notitie: de naam zijner moeder.

Opvallend. En des te meer, als men bij de mededeelingen van de volgende koningen van Juda steeds vermeld vindt den naam hunner moeder. Slechts twee maken een uitzondering. Van Joram en Achaz wordt de naam der moeder niet vermeld. Over de oorzaak van dit niet-vermelden zullen we samen niet gissen; want verder dan tot gissen zouden we het niet brengen. Laat ons maar eenvoudig en kort zeggen: we weten het niet.

Overigens is die uittaling weer de uitzondering, die den regel bevestigt. De regel; wel, we kunnen dien zóó zeggen: dat bij de vermelding van de regeering van een koning van Juda ook genoemd wordt de naam zijner moeder.

Bij de koningen van Israël leest men het nergens en nooit. Is het, omdat de heilige schrijver sterk onder het besef leefde, dat dat koningschap van de tien stammen feitelijk was tegen Gods bedoeling en in zijn zondigen geheel afweek, zoodat de Heere in toorn op die koningen en dat koningschap neerzag? Mogelijk. Maar weer, we weten het niet.

De naam zijner moeder — denk daarover nu even na, lezer, want daarin leest ge een gedachte Gods. Laat ik nu niet wijzen op de groote waardeering, die men in die oude dagen onder Israël had voor de vrouw, zoodat haar naam stond te lezen in het geslachtsregister. In tegenoverstelling met de latere geringachting, ook in Israël, zoodat nooit meer een vrouwen naam in een geslachtsregister werd opgenomen. Mattheus was de eerste, die weer vrouwen namen in een geslachtsregister heeft opgenomen; dat kon, omdat het was het geslachtsregister van Jezus Christus, die de vrouw heeft vrijgemaakt.

Maar wat ik nu alleen in het licht wilde stellen, is de rechtstreeksche gedachte, die aan de vermelding van die moedernamen ten grondslag ligt: De invloed van de moeder op de opvoeding en het latere leven van haar kinderen.

Als we in de boeken der Koningen lezen van het optreden van een nieuwen koning over Juda, zien we steeds daarin hetzelfde schema gevolgd. Eerst, in welk jaar de jonge koning optrad. Dan den duur van zijn regeering. Vervolgens den naam zijner moeder. En dan steeds in een paar woorden, of hij deed, wat goed of wat kwaad was in de oogen des Heeren.

Zoo leest ge het in den boven afgeschreven tekst van Abiam. En zoo staat het te lezen in al de plaatsen, waar vermeld wordt het optreden van een nieuwen koning over Juda. Na de vermelding van den naam zijner moeder leest ge altijd, zonder één uitzondering, hoe die koning stond tegenover den dienst des Heeren.

Ik zal niet overschrijven die lange rij van voorbeelden. Men kan ze zelf zonder moeite vinden. En licht, dat er nu eens de aandacht op valt bij uw latere Schriftlektuur. Altijd weer hetzelfde. Vreeselijk eentonig. Monotoon. Dor.

Maar in die eenvoudige telkens weer terugkerende notitie is een machtige gedachte, die tot ons spreekt. Ge hoort haar immers wel?

Het is de gedachte van den invloed der moeder voor het latere godsdienstige leven van haar kinderen. Voor wat het kind later zal zijn als man en vrouw tegenover den dienst des Heeren is de moeder van groote beteekenis. De moeders van de koningen van Juda hebben haar zonen opgevoerd voor den dienst des Heeren of voor dien van de afgoden.

De naam van de moeder van Abiam was Maacha — en hij wandelde in alle de zonden zijns vaders.

Ahazia wandelde in den weg van het huis Achabs — en de naam zijner moeder was Athalia.

Amon deed wat kwaad was in de oogen des Heeren — en de naam zijner moeder was Mesulémeth.

Josafath deed wat recht was in de oogen des Heeren; en de naam zijner moeder was Azuba de dochter van Silhi.

Deze moeders hebben haar koninklijke kinderen groot gebracht voor den Heere of voor de afgoden; voor den hemel of voor het verderf.

En zoo doen moeders het heden nog. Niet alsof een moeder haar kind zou kunnen brengen naar de heerlijkheid. Dat kan alleen maar die Eene doen, Jezus zelf. Maar moeders hebben op haar kinderen zoo grooten invloed ten goede of ten kwade. Soms meer nog dan de vaders.

Elken dag is moeder thuis. Het kind groeit tegen haar op. Naar moeder gaat het met zijn vragen. Moeders voorbeeld lokt het. Godvreezende moeders nemen vaak haar kinderen naar den hemel mee.

En als dan later dat kind man is geworden of vrouw, gedenkt het met dankbaarheid zijn moeder nog. En misschien zullen de menschen in de buurt, die dat kind zien opgroeien en zich keeren naar den Heere en Zijn dienst, als het ware ter verklaring zeggen den naam zijner moeder. De namen van vele moeders worden met dankbaarheid herdacht jaren lang door kinderen, die den Heere vreezen.

De namen der meeste Godvreezende moeders staan niet in regeeringsannalen vermeld als van deze vorstelijke vrouwen en moeders in het Koninkrijksboek. Ze zijn over een paar tientallen van jaren vergeten. Misschien staan ze nog eenige jaren lang op een verweerden grafsteen, waar peinzend en dankbaar weemoedig een man staat of een vrouw, die daar dien naam zijner moeder leest.

Maar in de heerlijkheid worden die vrouwen namen niet vergeten. En dankend worden ze vermeld, als de wegen des Heeren worden bezongen in de heerlijkheid.

Deze simpele notitie van den naam zijner moeder scheen zoo weinig te zeggen. Ik hoop, dat ze na dit woord wat meer zegt. Dat ze moeders roept, toch te waken in de opvoeding der kinderen. Dat ze kinderen leert, met dankbaarheid te denken aan vrome moeders.

Dat ze dringt tot aanbidden van Gods wegen, die ook onder ons volk vrome moeders geeft.

C. B.

LITERATUUR EN KUNST.

Historische Schetsen.

Ofschoon de roman van het probleem de literatuurvorm is van dezen tijd en bij voorkeur in wat zich aandient als lectuur de vraagstukken van het moderne leven worden behandeld, blijft toch ook de teekening der verhoudingen van vroeger tijd, de historische schets dus, belangstelling vinden. Een weliswaar kleine, maar zeer productieve groep van Schrijfsters en Schrijvers geeft boeken van historischen inhoud, die over 't algemeen verblijdende waardeering oogsten.

Het woord historisch heeft daarbij echter een eigen gevoelswaarde, die onmiddellijk verband houdt met het karakter der moderne literatuur. 't Houdt in een cultureel en psychologisch beschouwen en ontleden van verhoudingen en menschen uit vroegere perioden, het beteekent zooveel als: menscheijkheid onder de omstandigheden van andere tijden. Waar de moderne literatuur — ik her-

inner nog eens weer aan het woord van Dr Ritter — „bij den mensch (begint), om uit den Mensch de menschen te begrijpen“, daar past dit historische dat een tijd wil doen verstaan door den mensel van dien tijd te beschouwen, precies in het kader der nieuwere opvatting. Een modern boek van historischen inhoud is daarom ook van een geheel ander slag, dan b.v. een historische roman van Van Lennep of Oltmans. In zulk een roman kwam alles aan op de actie, op het gebeuren, op de intrigue van het verhaal, 't ging om feiten, die in het verleden gebeurd waren en waarbij de menschen hun rol speelden. De nieuwere historische schets, juist andersom, zet de menschen op den voorgrond en heeft alleen aandacht voor de feiten inzooverre die van belang zijn om den ken en doen van die menschen te begrijpen. De ontwikkeling van het individuele leven in en onder de omstandigheden van den tijd is hoofdzak, het algemeene gebeuren is decoratief, dat aan die ontwikkelingsanalyse relief geeft.

Bij herhaling hebben we dezen vorm van historisch verhaal gezien in de bespreking van de verschillende geschriften der gezusters L. E. en Ignatia Lubeley. En we hebben weer een heel duidelijke proeve in de kortelings verschenen novelle der eerstgenoemde „Mesdames“¹⁾.

Deze mesdames zijn de dochters van den Franschen koning Lodewijk XV: madame Adélaïde en madame Victoire. Zij hebben de overdaad gekend van het verkwistende leven aan het hof van Versailles, ze hebben de dreiging gezien van het aankomend revolutionair geweld en over hen is gekomen de zondvloed, de „déluge“, die aan alles wat vorstelijk was en hoog van geboorte een jammerlijken ondergang heeft gebracht. En — daar heeft men nu precies de historische schets van dezen tijd — nu staan in dit boekje de beide prinsessen op elke bladzijde voor ons als de droeve slachtoffers van het woeste revolutiegeweld, dat we over en rondom haar zien woeden in al zijn verschrikking. Niet dat gebeuren zelf wordt verhaald. 't Wordt telkens slechts in een enkelen zin aangegeven. Maar geteekend wordt het leven en lijden der vrouwen dóór dat gebeuren, van het oogenblik af dat ze haar zomerpaleis Bellevue bij Meudon verlaten, vluchtend voor de vijandschap der Nationale Vergadering, tot ze, uitgeput en verarmd, na vele jaren van zwerven en telkens weer opgejaagd worden uit angstig-gezochte schuilplaatsen, te Triëst een stil einde vinden. En altijd weer valt het volle licht op haar zielsgesteldheid, op haar fierheid onder het lijden der onschuld, haar gelatenheid onder een gansch leven van zorg en moeite.

Met de fijnheid, die het werk van L. E. eigen is, wordt dit alles ontvouwd en in de teekening van het lot der prinsessen krijgen we een klaar beeld van den jammer der duizenden, die, als zij, door hun rang en geboorte de schuld hadden te dragen van hun geslachten, d.i. we zien de menschen in den Mensch. En als altijd leest men dit mooie boekje van L. E. met klimmende belangstelling.

In gelijk formaat — een uiterlijk dat goed harmonieert met het karakter van den inhoud — gaf de Uitgeefster een tweede historische schets van L. E.: „In de Generaliteitslanden“, herdruk van de novelle, die in den bundel „Levensbeelden“ (van 1915) werd gepubliceerd. Wanneer we hieruit mogen afleiden, dat het de bedoeling is het werk van deze Schrijfster en haar zuster Ignatia Lubeley, meer bekendheid te geven door uitgaven in klein bestek, valt dat voornemen al te zins te loven. Want dan bezitten we eerlang een pracht-serie goedkope boekjes van smaak en distinctie.

„In de Generaliteitslanden“ heeft nog minder handeling dan „Mesdames“. 't Is alleen maar, wat de titel van den oorspronkelijken bundel voortreffelijk uitdrukt: levensbeeld. Levensbeeld van Mevrouw Françoise Caestecker, dochter van den machtigen heer Drost van het plaatsje Deurne in het Brabantsche. 't Gaat in deze schets om de analyse van het eentonige, lichtloze leven van het meisje-van-stand uit de vroege achttiende-eeuwse jaren ergens in de wijde wereld der achterlijke Peellanden.

Er gebeurt niets, dat in dat jonge hart eenige

¹⁾ N.V. G. J. A. Huys' V. M., 't Zeist.

spanning brengt ze krijgt en a sprekend, omc ginate haar lang op reke Maar voor rijk genoeg: u het week in sprekend beel omgeving en kent ze de m deze Françoise zij naar eenige juffrouw-in-e lemand, die wordt gegeven nieuws“, moe hem vervelen derie, wie he zamen: op prij lezen en zal Naast deze trecken en p nog een derd dezelfde Uitg door E. v. r. a het, dat we beschrijving v de menschen dan gaat het Vier opstell over de „Lo Zeventiende het bezwaarlij het reizen in geeft, op gro „Bilderdyk er een merkwaai tot de Bilder ker uit den bekende Mer den tijd en waarin hij g brengt de vrie ne Seele“ i de ontleding vrouw uit de Ofschoon v schetsen in e beschouwing. Men ziet de zoals ze wo omstandighed aard en aan in die mens hun tijd vers Daarbij ka den stijl, die kenmerkt: ve en toch telk welverzorgd heid. Alzoo vorm dant van de deze, een be genre, dat te der moderne beteekenis is aan voorbijje

Het kan w hand bestaat volkeren? Is gekomen of e